

Yedinci Şua'da, On Bir ve On İkinci Mertebelerde melekler işleniyor. On Dördüncü Mertebede, "alemi gayba geçelim", diyor. Melekler alemi şهادetten mi oluyor?

"Sonra, âlem-i gayba yakından bakan ve akıl ve kalbde seyahat eden o yolcu, 'Acaba âlem-i gayb ne diyor?' diye merakla o kapıyı da şöyle bir fikirle çaldı. Yani, 'Madem bu cismânî âlem-i şهادette, bu kadar ziyenli ve san'atlı hadsiz masnularıyla kendini tanıtırmak ve bu kadar tatlı ve süslü ve nihayetsiz nimetleriyle kendini sevdirmek ve bu kadar mucizeli ve maharetli, hesapsız eserleriyle gizli kemâlâtını bildirmek, kavilden ve tekellümden daha zâhir bir tarzda fiilen isteyen ve hal diliyle bildiren bir Zât, perde-i gayb tarafında bulunduğu bilbedahe anlaşılıyor. Elbette ve her halde, fiilen ve halen olduğu gibi, kavlen ve tekellümen dahi konuşur, kendini tanıtırır, sevdirebilir. Öyleyse, âlem-i gayb cihetinde Onu, Onun tezahüratından bilmeliyiz.' dedi. Kalbi içeriye girdi, akıl gözüyle gördü ki:"

"Gayet kuvvetli bir tezahüratla, vahiylerin hakikati, âlem-i gaybın her tarafında, her zamanda hükmediyor. Kâinatın ve mahlûkatın şهادetlerinden çok kuvvetli bir şهادet-i vücud ve tevhid, Allâmü'l-Guyûbdan vahiy ve ilham hakikatleriyle geliyor. Kendini ve vücud ve vahdetini, yalnız masnularının şهادetlerine bırakmıyor. Kendisi, kendine lââyık bir kelâm-ı ezelî ile konuşuyor. Her yerde ilim ve kudretiyle hâzır ve nâzırın kelâmı dahi hadsizdir. Ve kelâmının mânâsı Onu bildirdiği gibi, tekellümü dahi Onu sıfatıyla bildiriyor."(1)

Gayb, kelime olarak gizli olan, görünmeyen, hisler ile bilinemeyecek kadar belirsiz olan şey demektir. **Istilahî olarak gayb**, insanın duyu organları ve maddi ve manevi cihazları ile algılayamadığı şeylere denir.

Evet, gayb çok geniş ve nispi bir kelimedir. Bazen âlem-i şهادet içinde de olabilir. Mesela, **a** odasında iken **b** odası bana gaybdır. Cinler ile insanlar iç içe yaşarken, yani her ikisi de âlem-i şهادette iken, cinler insanlara gaybi olabiliyor. Ahiret dünyaya nispeten gaybi bir alemdir. Melekler görülmedikleri için insana nispeten gaybidirler vs...

Burada "**gaybî**" ifadesi, Allah'ın zat-ı akdesine bakıyor. Gayb genel olarak **mutlak** ve **izafi** olmak üzere iki kısma ayrılır.

Mutlak Gayb: Yarattılmışların sonsuza dek muttali olamayacağı gaybi hallerdir. Yani ebedi olarak ihata ile bilinemeyecek ve idraki mümkün olmayan şeylerdir. Bunlar Allah'ın zat-ı akdesi ve sıfatlarıdır. Hiç bir mahluk ihatalı bir şekilde Allah'ın zatını ve sıfatlarını idrak edemez. Onun için Allah'ın zatı ve sıfatları ihata noktasından ebedi olarak bize gaybi olacaktır.

“Gözler O’na erişemez. Onun ilmi ise bütün gözleri ihata eder.” (Enam, 6/103)

Bu âyet gözlerin, Allah'ı ihata sûretiyle, künhüne erecek şekilde göremeyeceklerini bildirir. Ama Allah bize mahdut ve ihatasız olarak zatını ve cemalini gösterecektir. Allah'ın kendini görmesi ile kulun Allah'ı görmesi müsavi olamaz. Bu yüzden Allah'ın kendini ezeli ve ebedi olarak ihata ile görmesi bize gaybidir.

Bu yüzden biz Allah'ı zatı olarak değil, isim ve sıfatları ile tanıyoruz. Allah'ın varlığını en güzel ve en zahir gösteren delillerden birisi de konuşmasıdır; yani vahiy ve ilhamlardır.

Diğer taraftan, meleklerin, konumlarına göre gaybilikleri değişebilir. Cebrail (as) vahiy getirdiği zaman alem-i şهادette, semaya çıktığı zaman alem-i gaybda olabiliyor. Ama Allah'ın zat-ı akdesi ihata noktasından mutlak gaybdadır.

(1) bk. [Sualar, Yedinci Şua, Ayetü'l-Kübra](#).